

Módszertani leírás

Az államháztartásba sorolt nem pénzügyi nagyvállalatok főbb pénzügyi adatai című negyedéves jegybanki adatközléshez

Az adatközlés célja, hogy tájékoztatást adjon az államháztartásba sorolt, gazdasági társasági formában működő, nem pénzügyi tevékenységet folytató nagyvállalatok, illetve nagy nonprofit szervezetek főbb pénzügyi adatairól. A publikált adatok ennek a vállalati és intézményi körnek az MNB részére teljesített, hazai számviteli előírások szerinti mérlegeken és eredménykimutatásokon alapuló negyedéves adatszolgáltatásai összesítésével képződnek. Ezek az adatok – más adatforrásokkal együtt – felhasználásra kerülnek az MNB pénzügyiszámla-statisztikájában az államháztartásba sorolt vállalatok, illetve nonprofit intézmények egyes pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek meghatározása során. Az adatközlés azonban statisztikai kategóriákat követve számviteli tartalmakat mutat be, ezért az egyes tételek tartalma, az adatok értékelése, a számbavétel módja eltérhet a nemzeti számlákban, pénzügyi számlákban megjelenő, statisztikai módszertan szerint összeállított adatokétól.

A közzétett vállalati adatok választ adhatnak arra, hogy mekkora és hogyan változik az államháztartásba sorolt nagyvállalatok és egyéb szervezetek adóssága, jellemzően nyereségesek-e vagy veszteségesek, illetve, hogy az államháztartástól mekkora összegű támogatást és tőkét kapnak.

Az adatközlés tartalma

Az adatközlés szempontjából az államháztartásba sorolt vállalatok és nonprofit szervezetek körét azok a gazdasági társaságok és egyéb szervezetek alkotják, amelyek statisztikai szempontból az államháztartásba kerülnek besorolásra (mint nem piaci termelők), mert árbevételük a működési költségük kisebb hányadát fedezi (a besorolt vállalatok és nonprofit szervezetek névsora megtalálható az MNB honlapján a Statisztika/Információk adatszolgáltatóknak/Rendeletek, állásfoglalások/Általános mellékletek menüpont alatt).

Az adatközlés az államháztartásba sorolt vállalatok körét szinte teljes egészében felöleli, összesített mérlegfőösszegük több mint 14000 milliárd forintot tesz ki. Az adatközlés nem tartalmazza azon vállalatok adatait, amelyek csak közvetetten (államháztartásba sorolt vállalat leányaként) vannak tulajdonosi kapcsolatban az államháztartással.

A publikáció alapjául szolgáló számviteli adatok forrását az „Évközi mérleg jelentés” elnevezésű, az MNB által 2007 óta elrendelt negyedéves gyakoriságú adatgyűjtés képezi, amelyben a fent leírt vállalati és szervezeti kör mérlegadatait és néhány kiegészítő forgalmi adatát jelentik. A beérkező egyedi adatok, és az ezeken alapuló, publikálásra kerülő aggregált adatok is a magyar számviteli előírások figyelembevételével, a számviteli nyilvántartások alapján kitöltött jelentéseken alapulnak (a publikálásra kerülő mérlegtételek és kiegészítő forgalmi adatok tételes listáját és tartalmát lásd a módszertani leírás végén).

Az adatszolgáltatásra kijelöléssel felkért szervezeti kör az adatgyűjtés indulásától évente kis mértékben változott. Az idősor törések elkerülése érdekében a 2007 után adatszolgáltatásra újonnan kijelölt vállalatok és nonprofit szervezetek korábbi évekre vonatkozó adatai az éves beszámolóik alapján 2006 végéig visszavezetésre kerültek, amennyiben az adott időszakban államháztartásba besorolt szervezetek voltak. Az éves adatok negyedévesítése ebben az esetben lineáris becsléssel történt.

A vállalatok és nonprofit szervezetek által teljesített negyedéves adatszolgáltatás a tárgynegyedévi adatokkal együtt tartalmazza az azt megelőző év végi adatokat is, amelyek az éves beszámoló elfogadása után kerülnek véglegesítésre.

Ennek értelmében az előző év végi adatok adatközlésünkben is csak a második tárgynegyedévi adatok közzétételével egyidejűleg (az éves beszámoló elkészítésének határideje után) válnak véglegesé.

A publikáció rendje, szerkezete

Az „Az államháztartásba sorolt nem pénzügyi nagyvállalatok főbb pénzügyi adatai” című adatközlés negyedévente, három hónapos átfutási idővel, a teljes körű pénzügyi számlák megjelenésével egy időben jelenik meg a Magyar Nemzeti Bank honlapján a Statisztika/Statisztikai adatok, információk/Adatok, idősorok/XII. A nemzetgazdaság pénzügyi számlái menüpont alatt „A pénzügyi számlához kapcsolódó egyéb adatok” alpontban.

Az első adatközlés időpontja: 2011. július 1.

Az adatközlés 2006 végétől kezdve, negyedéves gyakorisággal tartalmaz adatokat. Az aggregált adatok idősoros formában, millió forintban jelennek meg.

A publikáció kétféle módon közli az államháztartásba sorolt nagyvállalatok és nonprofit intézmények összesített adatait.

Az adatközlés első táblája a pénzügyi számlák instrumentum kategóriáit követi, kiegészítve eszköz oldalon a nem pénzügyi eszközökkel és forrás oldalon a céltartalékkal. A táblázat az érintett vállalatok mérlegkéteiről (1-21. sor) és néhány kiegészítő adatról ad információt (22-26. sor). A mérlegkéte az eszközök és források negyedév végi állományát mutatják, a kiegészítő adatok pedig naptári éven belül halmozott forgalmakat jelentenek. A bemutatott mérleg – tartalmát tekintve – a magyar számviteli előírások szerinti éves beszámoló mérlegével van összhangban, a pénzügyi számlák statisztikában szereplő instrumentum-kategóriák tartalma ettől eltérhet. A különbségek magyarázata a táblázat alján lábjegyzetben és a Módszertani leírás végén található. A kiegészítő forgalmi adatok az eredménykimutatás legfontosabb tételeit mutatják (értékesítés nettó árbevétele, működési költségek, illetve mérleg szerinti eredmény), továbbá az államháztartással való pénzügyi kapcsolatok számszerűsítését szolgálják (átvett pénzeszközök).

A tábla alján tájékoztatásul minden negyedévben szerepel az aggregátumokban figyelembe vett szervezetek száma. A szervezetszám változása jelzi, ha az adott csoportba új adatszolgáltató került felvételre vagy valamely szervezet megszűnt vagy kikerült a csoportból.

Az adatközlés második táblája az F97 számú "Évközi mérleg jelentés" elnevezésű MNB által elrendelt adatgyűjtés szerkezetében mutatja a megkérdezett vállalatok és nonprofit szervezetek aggregált adatait. Az adatgyűjtés táblája és kitöltési leírása elérhető az MNB honlapján a Statisztika/Információk adatszolgáltatóknak/Rendeletek, állásfoglalások menüpont alatt a hatályos MNB rendelethez kapcsolódóan.

A publikálásra kerülő mérlegkéte és kiegészítő forgalmi adatok tételes listája, mérleg munkalap

Mérlegkéte (1-21. sor):

1. Nem pénzügyi eszközök

A magyar számviteli előírások szerinti immateriális javak, tárgyi eszközök és készletek mérlegcsoportok együttes összege (állománya) az időszak végén, mérleg szerinti nettó értéken. Az állomány nem tartalmazza az immateriális javakra adott előlegeket, a beruházásokra adott előlegeket, a készletre adott előlegeket.

2. Pénzügyi eszközök

A pénzügyi instrumentumok összege az eszköz oldalon.

3. Készpénz és betétek

A magyar számviteli előírások szerinti mérleg Pénzeszközök kategóriájának megfelelő tartalmú tétel, a készpénz és a bankbetétek állományának összege.

4. Készpénz

A Pénzeszközökön belül a forint és valuta pénztár állománya. Tartalmilag megegyezik a pénzügyi számlákban szereplő készpénz tétellel.

5. Betétek

A Pénzeszközökön belül a készpénzen kívüli tételek. Tartalmilag megegyezik a pénzügyi számlákban szereplő betétek tétellel, a felhalmozott kamatok kivételével.

6. Nem részvény értékpapírok

A magyar számviteli előírások szerinti mérlegben a befektetett eszközök, valamint a forgóeszközök között kimutatott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok együttes állománya. A Pénzügyi számlákban ugyanezen az instrumentumon közölt összeg ettől eltérhet, mert a felhalmozott kamatokat is tartalmazza, és az instrumentum értékelése valós értéken történik.

7. Hitelek

A magyar számviteli előírások szerinti tartósan adott kölcsönök mérlegtételen és a követelések között szereplő kölcsön típusú instrumentum tartalma (kapcsolt és egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal vagy munkavállalókkal szemben is). A Pénzügyi számlákban megjelenő hitel instrumentum ettől eltérhet, mert az instrumentum értékelése felhalmozott kamatokkal növelt névértéken történik.

8. Részvények és részesedések

Az adatszolgáltatók tulajdonában lévő, a befektetett eszközök és a forgóeszközök között kimutatott részvények, részesedések együttes állománya. Az instrumentum értékelése eltérhet, mert a pénzügyi számlákban valós értéken kell nyilvántartani.

9. Egyéb eszközök

A Kereskedelmi hitelek és előlegek és az Egyéb eszközök, egyéb sorok összege.

10. Kereskedelmi hitelek és előlegek

Az immateriális javakra, beruházásokra, készletekre adott előlegek, a követelésekből az áruszállításból, szolgáltatásból fakadó követelések (vevők) állománya (kapcsolt és egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szemben is) és az aktív időbeli elhatárolásokból a nem számlázott szolgáltatások, előlegek összege. A pénzügyi számlákban az adatok értékelése a számviteli értékeléstől eltérhet.

11. Egyéb eszközök, egyéb

A magyar számviteli előírások szerinti követelések mérlegtétel a vevő követelések és az adott kölcsönök kivételével és a 11. sorban jelentett aktív időbeli elhatárolások összege. Nem feleltethető meg egyértelműen a pénzügyi számlák egyéb követelések instrumentumának.

12. Eszközök összesen

A nem pénzügyi eszközök és a pénzügyi eszközök összege. A magyar számviteli előírások szerinti mérlegfőösszeg.

13. Pénzügyi kötelezettségek

A pénzügyi instrumentumok összege a forrás oldalon.

14. Nem részvény értékpapírok

A magyar számviteli előírások szerint a kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (rendszerint kötvények) mérleg szerinti összesített állománya függetlenül attól, hogy hátrasorolt, hosszú lejáratú vagy rövid lejáratú kötelezettségként van nyilvántartva, illetve, hogy a mérlegben milyen tétel alá van besorolva. A kapcsolt és egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szembeni ilyen típusú kötelezettségeket is figyelembe véve. A Pénzügyi számlákban ugyanezen az instrumentumon közölt összeg ettől eltérhet, mert a felhalmozott kamatokat is tartalmazza, és az instrumentum értékelése valós értéken történik.

15. Hitelek

A magyar számviteli előírások szerint a hátrasorolt kötelezettségek, a rövid és a hosszú lejáratú kötelezettségek között szereplő hitel és kölcsön típusú tartozások együttes összege, függetlenül attól, hogy a számviteli mérlegben kivel szemben állnak fent. Figyelembe véve a kapcsolt és egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásoktól felvett kölcsönöket is. A pénzügyi számlákban nyilvántartott hitel instrumentum ettől eltérhet, mert a felhalmozott kamatokat is tartalmazza.

16. Részvények és részesedések

A magyar számviteli előírások szerinti saját tőke mérlegtétel állománya. Év közben, illetve év végi előzetes (első) adatszolgáltatáskor évközi halmozott, illetve előzetes, megszavazott osztalékkal nem csökkentett eredményt

tartalmazó saját tőke. Az éves adat a későbbiekben módosul az éves beszámolóknak megfelelő összegre. A pénzügyi számlákban a részvények és részesedések értékelése eltérhet a számviteli saját tőke értékétől, mert a pénzügyi számlákban valós értéken kell nyilvántartani ezeket az instrumentumokat.

17. Egyéb tartozások

A Kereskedelmi hitelek és előlegek és az Egyéb tartozások, egyéb sorok összege.

18. Kereskedelmi hitelek és előlegek

Ide tartozik a magyar számviteli előírások szerinti tartalommal bíró vevőktől kapott előlegek, az áruszállításból, szolgáltatásból fakadó kötelezettségek (szállítók) állománya, figyelembe véve a kapcsolt és egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szembeni ilyen típusú kötelezettségeket is, és a passzív időbeli elhatárolásokból a bevételek és a ráfordítások elhatárolásának az a része, amely nem számlázott szolgáltatásokhoz, előlegekhez kapcsolódik.

19. Egyéb tartozások, egyéb

A magyar számviteli előírások szerinti kötelezettség állományon belül a hosszú és rövid lejáratú hitelek, kölcsönök, hitelviszonyú értékpapírok, a vevőktől kapott előlegek, a szállítói tartozások kivételével szereplő tételek és a passzív időbeli elhatárolások összege, a nem számlázott szolgáltatások, előlegek kivételével. Ez a tétel döntően az államháztartástól átvett eszközök, illetve az államháztartástól és az EU-tól származó támogatások miatti kötelezettségeket és elhatárolásokat tartalmazza. Nem feleltethető meg egyértelműen a pénzügyi számlák egyéb tartozások instrumentumának.

20. Céltartalék

A mérleg forrás oldalán maradékként meghatározott tétel. A céltartalék a pénzügyi számlákban nem jelenik meg.

21. Források összesen

A pénzügyi instrumentumok és a céltartalék összege a forrás oldalon. A magyar számviteli előírások szerinti mérlegfőösszeg.

Kiegészítő adatok (22-26. sor):

22. Államháztartástól kapott pénzeszközök (csak 2008 végétől szerepel az adatközlésben)

Az államháztartástól, tulajdonosi jogokat gyakorló vagyongazdálkodó szervezettől kapott tőkeemelés, kölcsön, támogatás (beleértve az uniós támogatásokat is) pénzforgalma a tárgyévben.

23. Működési költségek összesen (csak 2008 végétől szerepel az adatközlésben)

Az üzemi, üzleti eredményig terjedő valamennyi költség, ráfordítás tárgyévi összege, beleértve az anyagjellegű, személyi jellegű és egyéb ráfordításokat, valamint az értékcsökkenést.

24. Értékesítés nettó árbevétele

Az értékesítés nettó árbevétele számviteli kategóriának megfelelő forgalmi adat.

25. Mérleg szerinti eredmény (év közben eredmény), nyereség

Év közben előzetes, osztalékot is tartalmazó számviteli eredmény, év végén az éves adatok véglegessé válása után, az éves beszámoló mérleg szerinti eredménye. Ez a sor csak a nullánál nagyobb jelentett összegeket (nyereséget) tartalmazza.

26. Mérleg szerinti eredmény (év közben eredmény), veszteség

Év közben előzetes, osztalékot is tartalmazó számviteli eredmény, év végén az éves adatok véglegessé válása után, az éves beszámoló mérleg szerinti eredménye. Ez a sor csak a nullánál kisebb jelentett összegeket (veszteséget) tartalmazza.